

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Valér Pándor Ráé*

Cím: *A negyvenéves Vígyszínház*

Forrás: *Ujság*

Breit

(Helv)

1936. IV. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Vígyszínház

Idő

11896/1936

Személy

Helyszám

A negyvenéves Vígyszínház

1896. május 1. *Fellner és Helmer* bécsi építésszek valóban remekeltek. A külső Lipótváros halászkunyhói és viskói közül gyönyörűen emelkedik ki a Vígyszínház most elkészült épülete. A hatalmas barokk palota környezete azonban nem mondható szép látványnak. Balra valami ócskavasraktár van, jobbra egy már nem is kéteshírű mulató földszintes épülete, mögötte pedig piszkosan, rendetlenül terül el a sáros, nedves külváros. Az új színház előtt meszes-gödörök, malterosládák jelzik, hogy az épület csak a napokban készült el teljesen. Estére már a környezet képe is megváltozott. A gödörök, állványmaradványok eltűntek, kétoldali vadonatúj kerítés, hátul meg a jótékony sötétség takar el mindent.

Bent a színházban *Keglevich* István gróf, a színház megteremtője és egyik igazgatója *Faludi Gábor* és *Szécsi Ferenc* dr. igazgatótársával együtt izgatottan lesi, hogy a legfőbb fórumnak, a közönségnek hogy tetszik az új színház. Nincsen semmi panasz. A színház nagyon szép, az akusztika kitünő, csak a „légvonatra panaszkodtak némelyek“. A megnyitó előadás is jól sikerült. Szívesen fogadták *Barna Izso* ünnepi nyitányát és *Kozma Andor* szellemes prólogusát, mely után *Jókai Mór* „Barangok“ vigjátéka került színre, *Ditrői Mór* rendezésében és csupa ismeretlen, de igen tehetséges színésszel. *Fenyvessy* Emil, *Balassa* Jenő, *Tapolczay* Dezső, *Haraszthy* Hermin, *Nikó* Lina, *Lendvay* Hedvig, *Delli* Emma szerepeltek a darabban, míg a prólogban néhány új színész, *Gál* Gyula, *Góth* Sándor és *Beregi* Oszkár lépett fel. A „Barangok“ csufosan megbukott és három nap mulva már egy francia vigjáté-

kot tüzött műsorára a Vígyszínház. Ebben tűnt fel két fiatal művész, *Hegedüs* Gyula és *Varsányi* Irén. Május 4-én nagy napja volt a színháznak. Ötfele *I. Ferenc József*, aki a mileniumi kiállításra érkezett Budapestre, legfelsőbb megjelenésével tüntette ki a legújabb budapesti színházat. Az első felvonás után ellátogatott, de előbb még meglepedését fejezte ki, az egyik tervező építésznek: „Nagyon szép és tágas műintézet!“ — mondotta.

A Vígyszínház pedig mindig nagyobb és nagyobb jelentőségre tett szert Budapest művészeti életében. *Ditrői Mór* új szellemet hozott az új színházba és a közönség érdeklődéssel és szeretettel fogadta az új hangot, az új játékokat: az új stílust. Rövid idő mulva az ország egyik legjelentékenyebb műintézete lett, sőt csakhamar komoly versenylársa a Nemzeti Színháznak. Külföldön is híres volt a Vígyszínház, hiszen itt a francia vigjátékokat jobban játszották, mint Párisban. *Keglevich* István gróf nemsokára kénytelen volt megválni kedves színházától, mert az állami színházak intendánsává nevezték ki. De a színház ment tovább a maga útján és egyre fényesebb névet vívott ki magának. 1917-ben *Ditrői* is megvált a színházától és *Faludi* Gábor fiai, *Miklós*, *Jenő* és *Sándor* igazgatták azt tovább. 1921-ben — márc. 17-én *Ben Blumenthal* amerikai vállalkozó vette meg a *Faludi* családtól a Vígyszínház részvénnyelbbségét és az ő megbízásából *Roboz* Imre és *Jób* Dániel igazgatják mai napig a színházat.

1936. A külső Lipótvárosból negyven év alatt Uj-Lipótváros lett, a halászkunyhók helyén

Budapest legmodernebb városrésze terül el, a patakok és szemétdombok helyén hatalmas bérpaloták emelkednek. A Vígyszínházról jobbra-balra óriási épületek állanak, amelyek meglehetősen „nyomják“ az egykor oly hatalmasnak látszó épületet.

A színház megnyitó előadásának színlapjai már régen megsárgultak, a Vígyszínház első társulatából már csak kevesen járnak közöttünk és még kevesebben vannak azok, akik fáradságtalanul ma is szolgálják a Vígyszínházat. 1921-ben, két héttel a színház 25-éves jubileuma után, halt meg *Haraszthy* Hermin és utána egymásután következtek a többiek. *Fenyvessi* Emil, *Balassa* Jenő, *Tapolczay* Dezső, *Nikó* Lina, *Hunyady* Margit, *Lánczy* Ilka, *Tanay* Frigyes, *Hegedüs* Gyula, *Varsányi* Irén és *Szerémy* Zoltán, mind elmentek...

Akik már a kezdetnél ott voltak

Ditrői Mór a forradalmár színigazgató, aki ma 84 éves, *Gál* Gyula, *Góth* Sándor, *Beregi* Oszkár, *Bárdi* Ödön, akik még ma is diszei a magyar színpadoknak, *Ströszner* Ödön dr. egyetemi tanár, aki a megnyitástól fogva értizedekig volt a színház orvosa, végül *Ceglédiné*, az egykori főruhátárosnő, aki most a vasajtó előtt ül, mind-mind telve vannak a legszebb emlékekkel.

Ditrői Mór:

Nehéz és felelősségteljes munkát végeztem, amikor néhány ismeretlen, kezdő színésszel megnyitottam a színházat, nem törődve a Nemzeti Színház óriási tekintélyével és azzal sem, hogy a Nemzetinek már volt ideje ahhoz, hogy igazán összehangolt együttest neveljen és akár hat olyan névvel diszítse színlapját, amelyek közül talán kettő is elég lett volna egy színház eltartásához. Vállaltam a kockázatot, mert

ujat hoztam és tudtam, hogy az az új jó is egyuttal. És sikerült is! Sikerült olyan neveket írnom a magyar színészet könyveibe, melyeket nem lehet elfelejteni soha.

Gál Gyula, aki közben a Nemzeti Színház örökös tagja lett, súlyos betegen fekszik az egyik kórházban és orvosai nem engednek meg számára semmi hosszabb beszédet. Lassan javul már az állapota s így remélhető, hogy a május 1-i ünnepségen már teljesen egészségesen jelen lehet.

Góth Sándor:

Kolozsvárról kerültem a Vígyszínházhoz, de bizony első időkben nem igen akadt számomra megfelelő szerep. Már arra gondoltam, hogy visszamegyek vidékre és jelentkezem *Keglevich*-nél. A gróf azonban csak azt mondta: „Maga fiam ne számárkodjon. Inkább járjon szorgalmasan a Császárfürdőbe!“ En nem tudtam az első pillanatban, hogy kettőnk közül ki örült meg. Csak azután magyarázta el, hogy az egyik császárfürdőbeli vendégen tanulmányozhatom a lengyel-magyar dialektust, amire legközelebbi szerepemben szükség volt. És ebben a szerepben csakugyan komoly sikert arattam és így a Vígyszínháznál maradtam.

Van egy másik eset is, amelynek következményei még lényegesebbek számomra. *Varsányi*

Irén a Nemzeti Színház akarta szerződöttni és nekünk gyorsan helyettesről kellett gondoskodnunk. Az igazgatóság megbizott, hogy tárgyaljak egy *Kertész* Ella nevű színésznővel. En elmentem tárgyalni és bár *Varsányi* Irén a Vígyszínházban maradt, nemsokára *Bernstein*: *Baccarat* című darabját rendeztem, amelynek főszereplője *Góthné* *Kertész* Ella volt.

Szépnek ígérkeznek a jubileumi ünnepségek, de sajnos, nem lehet elfelejtenünk a dolog árnyoldalát sem: a Vígyszínház nyugdíjintézete minden vagyonát hadikölcsönbe fektette és igazán

csak filléreket tud nyugdíjasainak fizetni. Nemélem, ennek a dolognak a rendezését is be lehet majd valahogyan venni az ünnepségek keretébe.

Bárdi Ödön:

En csak a megnyitás után néhány hónappal kerültem a Vigszínházhoz, de azóta nem hagytam el azt soha. Kaptam már sokszor olyan ajánlatot, amely kélszer, háromszor nagyobb fizetést biztosított volna számomra, mint a vigszínházi, de az utolsó percben mindig visszatartott valami. En ugy összenöttem már a színházammal, hogy szinte sértésnek érzem, ha néha át kell mennem a Pesti Színházba játszani. Szép az a színház, vigszínháziak játszanak ott is, de én már harminckilenc év óta koptatom itt a padlót: én ide vagyok növe. En voltam Varsányi Irén után a színház legfiatalabb tagja, kollégáim lassan elhullottak mellőlem és most én vagyok a színház legrégebbi tagja. Így lettem én „a kölyök”-ből a „Tanár ur”.

Legkedvesebb, de akkor legkellemetlenebbnek számító emlékem az, hogy egyszer fel nem ismerve Frigyes főherceget, kikértem őt az udvari páholyból, mert nekem azt mondták, hogy József főherceg jön a színházba. Nekem most már nincs nagyobb örömöm, mint régi kollégáimmal találkozni és a mai daraboknak igazi, jó, régi szereposztást adni. Vágyam? Az is csak egy van már. Szeretnék háromnégybetűi államfogházat kapni, hogy megvalósíthassam régi tervemet, megírhattam az emlékirataimat.

Ströszner Ödön dr. egyetemi tanár:

En a színház első orvosa voltam és így kerültem szoros és mély barátságba a Vigszínház legtöbb művészeivel. Hegedüs Gyuláról talán csak annyit mondok, hogy kellemesebb, műveltebb társalgási partnert nem is tudok elképzelni. Színházról, irodalomról éppen úgy lehetett vele beszélni, mint az orvostudományokról. Kezeltem Kiss Irént, Nikó Linát, Haraszthy Hermint, Lánogy Ilkát és a színháznak csaknem valamennyi tagját — persze díjmentesen. Lánogy Ilkának tüdőgyulladása volt, Szathmáry Árpádnak bélbaja... és most minden személyes emlék elmúlik, a színházi orvostól csak az orvos marad meg: kezdődik a kóreselek felsorolása.

Ceglédiné:

Negyven évvel ezelőtt főruhatárosnő voltam a Vigszínházban, de ezenkívül a szinpad ruhák körül is sok dolgom volt. Sokat forgolódtam én Varsányi, Delli, Nikó és Lánogy nagyságák körül. De hát Istenkém, elmúlik az idő, ezekhez az újfajta ruhákhoz én már nem értek és most a szinpad vasajtónál vigyázok, hogy senki ne mehessen a szinpadra, aki nem odavaló. Bizony, akik pedig igazán odavalók voltak, azok már nincsenek itt, pedig milyen nagyon szerettem őket.

★

Ez év május 1-én lesz a Vigszínház negyvenéves jubileuma. Az ünnepi előadás előtt Szécsi Ferenc dr., a színház egyik nagyérdemű alapítója, fog élményeiből felolvasni. Kevesen fognak ünnepelni azok közül, akik a megnyitáson is ott voltak. Pedig ez a negyven év hamar eltelt és a következő tíz esztendő még hamarabb eltelik. Ki marad a Vigszínház aranyjubileumára a régiekből?

Valér Sándor Pál.